

6 okt. 1937

KRUIP NIEUWS

Redactie: Johan Schendelaar, Parallelweg 6; Den Helder.
Administratie: Jacques Meltzer, p/a Smit, Uiterwaardenstr. 406, A'dam-Z.

V o o r w o o r d .

Ik ben achter m'n schrijfmachine gekropen om, in 'n vloek en 'n zucht voor dit eerste kruipnieuws 'n officieel voorwoordje te plegen. Al brek ik erg graag met tradities, dat voorwoord had ik nou eenmaal nodig om even de bedoeling van dit kruipnieuws te vertellen. En... 't stáát! Zet dus asjeblijf jé snuit even in 'n soort officiële plooi!

In 'n fantastisch tempo (3 dagen) zijn onze plannen werkelijkheid geworden. Dat betekende: stencilgeuren, machineolie, tekeningen, expressebrieven, copy en stencillak, stromen inkt en zweet en 'n nõg onbeschrijflijker bende, dan er gewoonlijk a. bij me heerst.

M'n redacteursbaan vat ik zó op, dat 't resultaat erg genoeglijk is. Dus begrijp even goed: Kruipnieuws wordt 'n gezellig krantje, met een gemoedelijk mengelmoesje van wetenschappelijke artikelen, verslagen, mededelingen, boekbesprekingen, nieuwe ideeën, theorieën en critiek erop, praktische resultaten en onzin. Dus helemaal niet een zéér officieel en strèng wetenschappelijk Orgaan. Heden nee!...

En wie 't er niet mee eens is, moet het me maar vertellen! M'n brievenbus is heus groot genoeg en bij de rommel op m'n tafel (van fantastisch grote afmetingen) kan heus nõg wel wat.

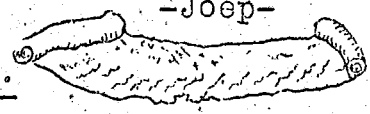
Dus nu is 't woord aan jullie! Met andere woorden, ik verwacht stromen copy, hopen ideetjes, koptekeningen, allerlei leuke uitvindingen, onzin, boekbesprekingen, liedjes, artikelen, kortom, alles, wat maar enigszins met sociologie in verband staat. Dan schaaf en lijm en kluts ik dat alles tot de nieuwe cocktail: Kruipnieuws, 1e jaargang, no. 2. Afgesproken hè?

Want immers! Pas dan kan ons kruipnieuws worden, wat de bedoeling was: 'n band tussen alle jonge sociologen in ons land.

En als we dat dan afgesproken hebben schei ik er uit en krijgt Victor het woord in ons eerste Kruipnieuws!

Daar gaat ie!

-Joep-

KORTE INLEIDING OVER PADDENSTOELENSOCIOLOGIE.

Wat is nou eigenlijk die "paddenstoelensociologie" ???...

Het gaat om 't volgende: Zoals je weet, is het kenmerk van een plantengezelschap (associatie), dat er bepaalde soorten in voorkomen, die in andere associaties ontbreken, of althans véél minder talrijk zijn. Dit noemen we de karaktersoorten. Zo is de adelaarswaren 'n karaktersoort van het eikenberkenbos, de blauwe zeedistel van de

aan?

helmassociatie, de kalmoes van de rietgordel. De vraag is nu maar: kunnen we ook bij paddenstoelen 'n dergelijke voorkeur vinden? Zijn ook paddenstoelen karakteristiek voor bepaalde associaties, of .. "storen" ze zich niet aan de door de hogere planten gevolgde wetten?

Bij de studie hiervan doen zich verscheidene eigenaardige moeilijkheden voor, die 'n uitslag zeer twijfelachtig maken en die dan ook de oorzaak zijn, dat vele vooraanstaande geleerden de sociologische betekenis van paddenstoelen zeer betwijfelen. Er is praktisch nooit over gewerkt en daarom zullen wij dat dan maar eens proberen.

In de eerste plaats zien we natuurlijk van de eigenlijke paddenstoel heel weinig. Het mycelium onttrekt zich aan onze waarneming; wat we vinden zijn de toevallig opschietende vruchtlichamen, die maar 'n hoogst onvolledig beeld geven van de eigenlijke zwammenflora. Ja; stel je eens voor, dat ons gewone landschap zodanig met een of andere stof bedekt was, dat er slechts hier en daar 'n takje, 'n blad, 'n sprietje uit omhoogstak! Dan zou de sociologische samenhang van de vegetatie ons toch óók allerminst duidelijk zijn!

Maar essentiéler is een tweede moeilijkheid!

In de samenleving van de hogere planten, leven deze vrij onafhankelijk van elkaar. Ze concurreren om kiemplaats, ruimte, licht en voeding op dezelfde standplaats, die ze alle nodig hebben, en vormen zodoende een associatie. Direct van elkaar afhankelijk zijn ze niet, ze zijn niet meer dan "commensalen" van elkaar, en "le commensal est simplement un compagnon de table" (Braun-Blanquet). Slechts in enkele gevallen komt een nauwere betrekking tot uiting: denk aan de Bremraap-soorten, die op klaver, duizendblad e.d. parasiteren, aan het warkruid op de hei, en aan de "halfparasieten", als hengel, ratelaar, ogentroost. Zulke planten zijn in de eerste plaats aan bepaalde planten gebonden, niet aan hun omgeving? Mogen we die nu "karaktersoort" noemen? Braun-Blanquet laat zich daar niet over uit!

Mijns inziens zijn er drie mogelijkheden:

1e: De parasiet leeft uitsluitend op een bepaalde gastheer, waar deze ook groeit (klavervreter!). In dat geval kunnen we zeker niet van een karaktersoort spreken, ook niet, als de gastheer er wel een is. De aanwezigheid van de parasiet is immers niet afhankelijk van de bodem, net zomin als van op boomstammen groeiende mossen!

2e: De parasiet leeft op verschillende gastheren, die in dezelfde associatie thuishoren. Bv.: de hengel, die halfparasiet is op verschillende eiken-berkenbos-grassen (zachte witbol, bochtige smele), en dus alleen in het eikenberkenbos voorkomt. M.i. mag in dit geval de parasiet wel als een karaktersoort worden beschouwd.

3e: De parasiet leeft maar op één gastheer, maar alleen dan, wanneer deze in een bepaalde omgeving groeit. Wij dachten vroeger hiervan 'n mooi voorbeeld te hebben in de walstro-bremraap. Deze woekert op echt- en glad walstro, en komt in Wijk aan Zee alléén voor op de Noordhellingen van de duinen. De haver-silene associatie uit het "Bromion" (kalkweidenverbond, Zuid-Limburg!), die in de kalkrijke duinen voorkomt, groeit op Noord- en Zuid-hellingen in verschillende "varianten". We meenden nu, dat de walstrobremraap overal alléén in de Noordhelling-variant groeide, terwijl walstro zelf overal staat. In dat geval zou deze parasiet dus karaktersoort zijn! Dat dit niet juist is gebleken, doet er hier niet toe; het gaat om het voorbeeld.

De wals- en gladwalstro op 2. helling geringe vitaliteit!

Dergelijke "afhankelijkheidsbetrekkingen", die bij hogere planten slechts zelden voorkomen en eigenlijk niet "meetellen", zijn nu bij de paddenstoelen regel!

Paddenstoelen hebben geen bladgroen en zijn voor hun voeding volkomen op andere levende organismen aangewezen. Vroeger maakte men 'n scherp onderscheid tussen "parasieten", die op levende wezens woe - 2

kerden, en "saprophyten", die van afval zouden leven. De laatste schij-
nen echter niet te bestaan. Hoe langer hoe meer blijkt, dat deze zwam-
men alle afhankelijk zijn van hogere planten; lees dat maar eens na in
Thijsses album "Paddenstoelen". In 't kort komt het hierop neer, dat
fijne uiteinden van het mycelium de worteluitlopers van bomen e.a. om-
wikkelen, er gedeeltelijk indringen, en er een zgn. "mycorrhiza" mee-
vormen. Ze zijn dan voor de boom noodzakelijk: hij kan zonder hen niet
meer leven; maar zij ontvangen op hun beurt hun organisch voedsel van
hem! Deze onderlinge betrekking op grondslag van wederkerig voordeel
noemen we symbiose, en de deelnemende soorten: symbionten. Niet al-
leen bomen leven aldus in symbiose met schimmels, ook de meeste kruid-
achtige planten (Ericaceën, Gentianaceën, zijn bekende voorbeelden).

De vraag is nu dus: kunnen die in symbiose levende paddenstoelen
als karaktersoorten voor een associatie worden beschouwd, of niet?

Hier hebben we weer precies dezelfde gevallen als bij het parasi-
tisme van hogere planten (zie boven)!!

Eerste geval: de zwam is absoluut gebonden aan één bepaalde plan-
tenssoort. Dit komt veel voor, al hebben we in de meeste gevallen geen
zekerheid, dat het werkelijk zo is!

Hier volgt 'n lijstje van enkele van dergelijke "absolute symbionten".
Berk: berkengordijnzwam, ruwe boleet; volgens de boeken ook eekhoorn-
tjesbrood, maar dat gaat absoluut niet op, zoals we ook op Texel za-
gen;

Den: melkboleet, bruine ringboleet, kastanjeboleet, rosse spijkerzwam,
porphyramaniet, gele ridderzwam, dennenslijmkop;

Larix: gele ringboleet.

Zulke soorten kunnen natuurlijk nooit als karaktersoorten beschouwd
worden. Het dennebos is 'n duidelijk voorbeeld. Dit is geen associa-
tie; de niet-inheemse den vindt hier geen werkelijk contact met de bo-
dem, heeft geen karaktersoorten naast zich, verjongt zich niet. Maar
hij gaat wél vergezeld van 'n aantal typische zwammen. Duidelijk bewijs
dus, dat die zich niets van de bodem aantrekken, en uitsluitend van
de den zelf afhankelijk zijn!

Op Texel zagen we dit aardig bevestigd (zie verslag).

Tweede geval: De zwam is symbiont met verschillende gastheren, die
in dezelfde associatie thuishoren.

Als zulke zwammen inderdaad bestaan, zijn het mooie karaktersoor-
ten!! Maar met zekerheid is daar niets van bekend. Ik vermoed, dat
op deze wijze de aardappelbovist karaktersoort is van het eikenber-
kenbos, het bosparasolzwammetje van het eikenhaagbeukenbos.

Hoe kunnen we dit nu nagaan?

In het geval van de aardappelbovist moeten we eerst, door het ma-
ken van opnamen, nagaan, of die werkelijk alleen in eikenberkenbos
voorkomt.

Dan moeten we opnamen maken van bosjes, waarin alléén eiken, of al-
léén berken voorkomen. Staat de aardappelbovist dan alléén in een van
de twee, dan hebben we het Derde geval: de zwam is symbiont met één
boom, maar alleen onder bepaalde omstandigheden!

Waarschijnlijker is, dat hij in beide bosjes zal staan, dus dan ver-
keren we in het Tweede geval.

In beide gevallen is de aardappelbovist dus karaktersoort van 't
eikenberkenbos.

Derde geval: zie boven.

Denk niet, dat het zo gemakkelijk zal gaan; met vijf of tien opnamen
kun je niet tevreden zijn, want het zal in veel gevallen niet uitkomen
omdat paddenstoelen zo onverwacht gevoelig zijn voor factoren (licht,
bv.), die blijkbaar voor de hogere planten onbelangrijk zijn (zie ver-
slag Texel!).

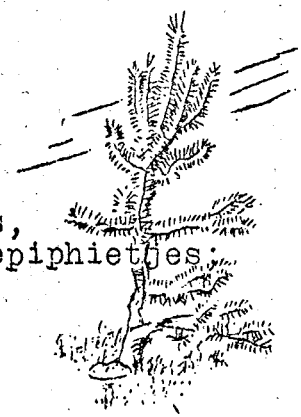
Maar ik geloof stellig, dat er iets inzit. Laten wij eens proberen na te gaan in hoeverre onze paddenstoelen sociologische betekenis hebben! We betreden hiermee een nieuw terrein! Veel succes!...

Victor.

SOCIOLOGENLIED.

Texel, 23 October 1937.
Wijs: De Opperstureman.

- 1) Je ziet op Zondag van die rare mensen,
Die al dat mooie dennenbos de hele dag verwensen;
Maar zien ze in 't duin een plekje gras,
Dan zijn ze geweldig in hun sas.
Ze gaan er dan vast een opname plegen,
En liggen desnoods een uur in de regen.
Elk dennetje wordt uitgerukt,
De kruidlaag die wordt platgedrukt.) bis.
- 2) Tenslotte stonden nog slechts enk'le sprietjes,
Dat waren maar van die indringers, en van die epiphietjes:
Die waren het aankijken toch niet waard,
En dus bleef hun leven maar gespaard.
Ze hadden niet eens een cijfer gekregen,
En waren dus in het leven gebleven!
Hij had er maar eenmaal gerold,) bis.
Toen was d'associatie gemold!

Toelichting: Het is natuurlijk erg leuk, als 'n opname "uitkomt". Sommige sociologen laten daarom de "indringers" maar liever uit de lijst weg; die bederven het ideaal. Epiphietjes zijn planten, die op boomstronken enz. groeien (mossen), en die tellen natuurlijk helemaal niet mee!

ONZE TOCHT, NAAR TEXEL.

Ons "vóór-weekend" op Texel (23-24 October) was in één woord: mieters! Jammer, dat zoveel mensen wegens afstand en kosten niet konden komen. Ze hebben heel wat gemist!

Het was al donker, toen we in 't land van de tuunwaoltjes aankwamen en met z'n vijven door de donkere dennen in 't Zuidwesten naar 't gastvrije huis van Rita hobbelden. Allereerst werd een feestmaal aangericht, waarvoor het gevogelte der familie Jonker het leven had moeten laten (vegetariërs gelieven hier hun ogen te sluiten), om van de andere heerlijkheden maar te zwijgen; rijkelijk vloeide hierbij het edele frambozensap. Bijna was er ook bloed gevloed: één van ons kreeg een bord kokende soep over z'n nek, waardoor huid en kleding buiten werking gesteld werden; de rest van de avond broeide hij in 'n flatteus warm Jaeger-borstrokje van het Canadese leger!...

De avond was erg gezellig, en van de discussie over paddenstoelensociologie kwam niet heel veel, al werden enkele fantastische theorieën opgeworpen (zie artikel) Wel verscheen hier het Sociologenlied (zie boven). Na een maannacht-wandeling door het staketum (= dennen-"bos"), kroop althans het mannelijke deel van de excursie in het stro.

De volgende dag: storm en regen, hagel, grauwe wolkenflarden, nu en dan een even-verwarmend zonnetje en een regenboog. Met de storm in onze harten (van enthousiasme namelijk) trokken we de houtplanta-

ges binnen.

Het bleek moeilijk te zijn, de "bossen" van Texel paddenstoelenso-
ciologisch te bestuderen, omdat ze zo onnatuurlijk zijn. We hadden
verwacht, echt eikenberkenbos te vinden op dit kalkarme duinzand,
waarin - naast eiken- en berken-symbionten - ook bepaalde padden-
stoelen als "karaktersoorten" zouden optreden. Deze laatste zouden
we dan kunnen herkennen, doordat ze óók "in de dennen" zouden groei-
en, evenals bepaalde hogere planten (bv. bosbes), daar als rest van
het eikenberkenbos optreden. Onder die dennen verwachtten we dan
bovendien een aantal dennen-symbionten, die van de den geheel afhan-
kelijk waren.

Edoch; natuurlijk eikenberkenbos was niet aanwezig. Alle eiken-
en berken-struwelen zijn hier aangeplant, wat wel blijkt uit het feit,
dat de bodem er even kaal is als in 't dennenbos! Pijpestrootje, nu
mooie vlamme-gele bossen gras onder koperkleurig berkenloof, was
de enige aanwezige karaktersoort!

Wanneer de hogere planten ontbreken, is het moeilijk na te gaan,
of bepaalde paddenstoelen al dan niet tot de karaktersoorten gere-
kend mogen worden. Verreweg de meeste soorten vonden we onder de
dennen, waarvan enkele ons ongewoon aandeden; we moeten echter niet
vergeten, dat we hier met de Oostenrijkse den te maken te hebben, die
weer een ander leger van symbionten kan hebben dan de grove den!

Ondervolgende opname geeft een goed beeld van een normaal Texels
dennenbos: Proefvlakte 10 M2. Bodem met 5 cm. dikke naaldenlaag
bedekt.

Boomlaag 80%, 5 M. hoog.

Pinus austriaca (Oostenrijkse den)

Kruidlaag: 20% (10-20 cm. hoog).

Quercus Robur (Zomereik)

Quercus rubra (Amerik. eik)

Calamagrostis Epigeios (Duinriet)

Carex arenaria (Zandzegge)

Calluna vulgaris (Struikhei)

Aira flexuosa (Bochtige smele)

Boletus bovinus (Koeieboleet)

Gomphidius roseus (Rosse spijkerzwam)

Hypholoma capnoides (Dennenzwavelkop)

Lactarius rufus (Rossige melkzwam)

Russula emetica (Braakrussula)

Cantharellus aurantiacus (Valse dooier)

5. x)

1.1⁰

x.1⁰)xx)

x.1⁰

1.1⁰

x.2⁰

R⁰

1.2

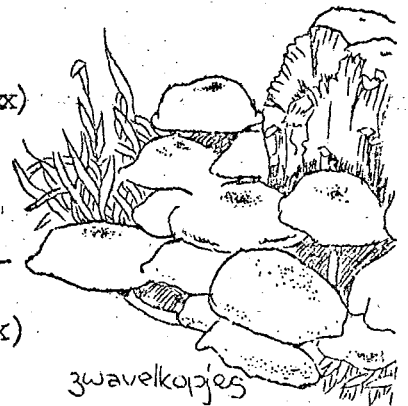
x.1

x.1 xxx)

2.1

x.1

(x.1)

We zien hieruit, dat de hogere planten in dit "bos" droevig ver-
tegenwoordigd zijn. Het zijn de resten van de oorspronkelijke duinve-
getatie, en wel die soorten, die het best bestand zijn en waren tegen
de verzurende, verderfelijke invloed van de dikke naaldenlaag. Alleen
bochtige smele is een bosplant, en die zou er op wijzen, dat het ei-
kenberkenbos in de toekomst een kansje heeft. Maar dan toch een
heel klein.

De in deze opname voorkomende zwammen zijn alle volkomen aan de
den gebonden, je ziet ze nooit buiten een dennen "bos". Dit zijn dus
dennen-symbionten. Een uitzondering maakt alleen de braakrussula,
die -als de meeste russula's- heel moeilijk sociologisch "onder te
brengen" zal zijn. Verschil met de gewone grove den is hier niet.

x) gekweekt.

xx) kiemplantjes, die hier uitgezaaid zijn. Jaren-oud! Ze groeien
nauwelijks!!

xxx) epihiet op dennenstompen.

Cantharellus
aurantiacus
groeit ook
zonder den

Zo ging het ook buiten de proefvlakte door; we deden nog verschillende aardige vondsten; in totaal groeiden van de 68 soorten, die we waarnamen, 46 in de dennen. Vermeld moet in de eerste plaats worden de Lepelzwam, *Hydnum auriscalpium*: een merkwaardig klein stekelzwammetje, op afgevalen dennekegels levend, met 'n prachtig donkerbruin-fluwelen hoedje; het is hier algemeen. Aardige vondsten waren ook de dodelijk vergiftige wit-rode vezelkop (*Inocybe Patouillardi*), 'n mooi, heel onschuldig uitziend zwammetje: wit, met vele rode vezels straalsgewijs over de hoed gespreid (groeit volgens v. d. Lek in loofbos!); het vleeskleurig parasolzwammetje (*Lepiota carcharias*); de gele varkensoorstjes (*Peziza onotica*) en de zeer onsmakelijk uitziende Oranje-groene melkzwam (*Lactarius deliciosus*), die aan een beschimmelde abrikoos doet denken.

Slechts weinig soorten vonden we zowel onder dennen als in het kunstmatige eikenberkenbos; we noemen bv. krulzoom, eekhoorntjesbrood, grofplaatrussula. De vliegenschwam, die bij voorkeur onder berken heet te staan, groeide alléén onder de dennen!! Gele ringboleet bleek, ook hier, een typische symbiont van de *Larix* te zijn.

We moeten wel heel voorzichtig zijn met het trekken van conclusies. Paddenstoelen zijn veel gevoeliger voor bepaalde factoren dan andere planten; bv. voor licht. De brede wegen tussen de staketums (of staketa? Joep) bv. hadden 'n heel eigen zwammenflora: Narcis-, Paarl- en Panteramaniet, rode geelplaatrussula (*R. integra*), enz. hoewel de kruidlaag niet noemenswaard verschilde van die in 't bos.

De soorten, van wie we tenslotte kunnen zeggen, dat ze hier uitsluitend aan de den gebonden zijn, waren: Narcis- en Paarlamaniet, vliegenschwam, koeien- en bruine ringboleet, valse dooierzwam, rosse spijkerzwam, wit-rode vezelkop, rossige melkzwam, geel okerzwammetje, vleeskleurig parasolzwammetje, varkensoorstjes, bos-champignon, franjezwam en kopergroenzwam (zeer veel!).

Toen we aldus de dennen-aanplantingen in alle richtingen doorkruist hadden, vonden we dat we wel eens als beloning 'n natuurlijke vegetatie mochten zien. Als overgang trokken we eerst naar de associatie van "*Montia rivularis* en *Bryum Schleicheri*": 'n aardig, wintergroen plantengezelschapje in heldere, stromende, voedselarme sloten, dat 's winters fris-groene plekken in de grauwe hei kan vormen. Helaas bleek de sloot "schoongemaakt" te zijn. We komen hierop nog wel eens terug, evenals op enkele interessante mos-associaties!

En daarna de duinen in, het natuurmonument Meeuwenduinen aan de zee kant!....

Naast valse buntgrasvelden kleurt het pijpestrootje uit tot de warme kleur van kampvuurvlammen. Diep goudgeel de kruipwilg, donker wijnrood de bramenbladeren, bont rood- en geel-gevekt de fijne tormentil. Vurig oranje zwammen met vreemd-groene aanloopkleuren: een ouderdomsverschijnsel van de oranje-gele wasplaat. En verderop lang-gloeiende hellingen, bekleed met uitgestrekte heldergroene tapijten van duinsterretje (*Tortula ruraliformis*), dat nu in de regen op z'n mooist is, en het teerder groen van sterremuur. Donker-purper gloeien de duinroosjesstengels hier uit, enkele nog met roomgele bloemen, die een zachte, zoete Junigeur verspreiden - een heel merkwaardige gewaarwording in die weemoedige herfstatmosfeer met zijn bruto zwammenluchtjes.

Het duin is hier heel interessant; op de sociologische betekenis komen we terug in de a.s. publicatie "Duinsociologie", waarvoor de hier (in de regen natuurlijk) gemaakte opnamen een belangrijke schakel vormen. Alleen over de paddenstoelen dan! Nog even! De helm-associatie langs de kust is hier arm aan soorten, maar betrekkelijk rijk aan paddenstoelen (verzuring en humusvorming!) Het zijn

in hoofdzaak drie merkwaardige soorten, die we hier alléén tussen de helm vonden, en die dan ook als -althans plaatselijke- karaktersoorten van het *Ammophiletum* beschouwd kunnen worden! In de eerste plaats: *Phallus iosmos*, de bekende viooltjes-stinkzwam. Dan: *Inocybe arena-ria*, de helm-vezelkop: een gek geel paddenstoeltje, buiten Nederland alleen in Zuid-Amerika gevonden! En tenslotte *Sepultaria arenosa*, die we "kachelpijpzwam" doopten: een merkwaardige, vrij zeldzame bekerzwam (Pezizazee), die als een gele, van buiten viltig-bruine koker in het zand ligt ingezonken. De beide laatste staan in geen bekend paddenstoelenboekje vermeld, zelfs niet in Ricken!

Ook op het Duinsterretjes-tapijt waren interessante soorten te vinden, al waren deze minder duidelijk karakteristiek. Het aardigst was de vondst van *Dictyolus muscigenus*, het "mosschelpje" door ons gedoopt. Dit zijn tere, dunvlezige, wit tot bruine schelpvormige zwammetjes, zonder plaatjes of iets van die aard, maar alleen met aderige plooien bedekt, die op het duinsterretje parasiteren. Op Terschelling zagen we dat van de zomer ook!

Weidechampignon, wieltje, paarse ridderzwam, grote parasolzwam, weidekringzwam en allerlei lastige trechterzwammen waren de voornaamste verdere oogst. Deze soorten zijn lang niet zo typisch als die van de helmgordel, al zijn het deels wel echte weideplanten. De buntgrasass. leverde weer andere soorten op, zoals de dwerggaardster.

Na al deze ervaringen wachtte ons 'n fraai sociologisch slot in de merkwaardige zandkuil met het "muurpeperetum", waarover de geestelijke moeder van deze ontdekking meer zal vertellen.

Daarmee was het eind gekomen. Op een hoge top namen we afscheid van de duinen; vóór ons de kokende zee, beneden ons, grauwwit, het wijde, diepe Dodendal, waaruit stormen van zand striemden langs ons gezicht. Hier kletterde de hagel, maar in de verte boorde de rosse avondzon door grauwe wolkenmassa's, en een brede regenboog was ons de Poort naar de Toekomst!....

F. J. M. R. V.

Doctoriale-amateur-opname (van onzen specialen correspondent)

Datum: 17½ October 1938. Plaats: m'n daktuin. Helling: Oost, 1½ graad
Westerlengte. Hoogte: 7 M. 23½ cm. boven A.P. Proefvlak: 1,3 dm².

Kruidlaag: 29¼%

Pietersalliehetum

Tutti-frutti

Frou-frou

Lekke gummibal

Moslaag: 38%

Peukies-mos (Fifty-fifty en Dubec-peukies-mycelium;
kruisingen niet geconstateerd)

Dinda-doppen

Kiezelsteentjes

Zwerfstenen (var. Helderse zeedijk)

Waskom-mos (tandformule af te lezen)

Gerookte paling-vellen

Struiklaag: 23%

Goed-opgeschoten hoofdros-associatie

Wolle (deken) gras

Gammele toilet-emmer

Conclusie: Pietersalliehetum-Peukiemosa. Nieuw voor Nederland.

Waarvān akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.

Dr. L. E. Ugenaar.

HET MUURPEPERETUM.

Dank zij de natte zomers en winters en de afdamming van 'n be-

ruchte afwateringssloot zijn de duinen in het Z.W.-deel van Texel veel vochtiger geworden, wat aan de vegetatie dan ook danig te merken is. Door het hogere grondwaterpeil kwamen er duinpannen, die in de droge zomers diep uitgestoven waren, vol water te staan.

Over één van die duinpannen, gelegen in het Staatsnatuurmonument Westerduinen, wil ik het hier speciaal hebben, daar deze, wat vorm en vegetatie betreft, al heel eigenaardig is.

De pan is uitgestoven in 'n niet zeer hoog duingebied, midden in de meeuwenkolonie, op plm. 500 m. afstand van zee. Hebben de meeste duinpannen een min of meer ovale vorm, deze was ongeveer cirkelrond. In 't midden was deze zo diep uitgestoven, dat er water in stond. Dit meertje was ook al weer cirkelrond en plm. 15 m. in doorsnee. Dit was nou niet zo 'n hevige bijzonderheid, maar de plantengroei aan de rand van het water was wél zeer eigenaardig. Langs de rand, soms half in 't water, stond namelijk rondom muurpeper, in dikke vette kussens, zo welig als ik het maar zelden zag.

De vorige jaren scheen het meertje ook in de zomer te hebben bestaan; er was nml. een dammetje in gelegd, waarschijnlijk door de bewaker van de meeuwenkolonie, die daar 'n pracht gelegenheid had de weggeraapte eieren in dieper water te schouwen. Dat dammetje was ook al weer dik begroeid met muurpeper, waartussen zich hier en daar 'n plukje zandzegge en wat scherpgras, vertoonde. De muurpeper rond het water was niet de enige zône! Bij nadere beschouwing ontdekte ik er nóg twee muurpeperzônes, die 'n eindje van elkaar af lagen. De eerste, of buitenste zône bestond uit een niet-homogene rand. Dat was wel 't geval met de beide andere. Losse pollen gaven nog maar vrij vaag aan hoe hoog in een vorige zeer natte winter, of een vorig voorjaar, het water gestaan had. Wat er toen nog méér groeide dan muurpeper kan ik helaas niet vertellen, omdat de aantekeningen uit die tijd zoek zijn....

Waarom groeide de muurpeper nou juist aan de rand van 't water? Waarom waren de omstandigheden daar nu juist zo gunstig?

De oplossing van dit grappige geval is eigenlijk erg eenvoudig. In 't vroege voorjaar als de duizenden zilvermeeuwen de kolonie weer bevolken, zitten ze erg graag aan de rand van deze welkome badgelegenheid. Ze poelen en pluizen zich daar, en laten bij die bezigheden het nodige vallen. Wat ze laten vallen, is zeer voedsel- en, wat hier belangrijker is, zeer kalkrijk.

Het voorjaar vordert, de zomer komt, het water droogt op. Op een of andere manier komen er zaden terecht. Die ontkiemen en groeien welig op de voor hen gunstigste plaatsen: op de zône vlak aan het voormalige water dus.

Door een of andere oorzaak is het grondwaterpeil driemaal verlaagd. Waardoor dat peil is verlaagd, weet ik niet; misschien door zandstuiving -waar de muurpeper zich niets van aantrok- maar waardoor de duinpan weer enigszins werd opgevuld en dat het water deed verdwijnen?

Zo was de toestand half Maart 1937!

Op 24 October was alles totaal veranderd. Van het water geen spoor meer te bekennen, alleen in 't midden nog wat vochtig zand. Het hele meer is een welig groene plek geworden. Het eerste waar we naar keken waren natuurlijk de drie zônes. Van de oorspronkelijke zônes bleek zône I, de buitenste, zich nog het best gehandhaafd te hebben. Zône II was ook nog vrij zuiver, wat vegetatie betreft, maar zône III en de bodem van het voormalige meertje waren sociologisch gesproken 'n zoodje. Op de voedselrijke, zoete bodem hadden zich allerlei planten gevestigd, die op andere plaatsen thuishoren. De combinatie van muurpeper, blaartrekkende boterbloem, kruipwilg, madeliefje, melde, greppelrus, enz., was anders prachtig. (8.)

Grappig was het, dat aan de N.O. kant de flora veel armoediger was; dit heeft ook weer een pracht verklaring! De pan was niet zilver rond meer, maar vertoonde in het Z.W. en N.O. een verstuiwing. Het zand stuift dus over het meertje heen en omdat de verstuiwing in het W. nogal hoog ligt, komt het zand aan de N.O. kant meer en verknoeit daar de vegetatie. Op het dammetje had ook een verandering plaats gehad. De zandzegge had het geheel overwoekerd en we vonden nog maar hier en daar wat muurpeper. Zône II en III waren moeilijk te onderscheiden, daar ze in elkaar over gingen. Ze bestonden allebei uit een dikke muurpeperlaag; maar in III begon de zaak onzuiver te worden.

We hebben enkele opnamen gemaakt, die hieronder volgen. Ik wil er geen conclusies uit trekken en laat dat aan anderen over.

We zullen deze pan echter in de gaten houden. Ik ben benieuwd hoe de toestand volgend voorjaar zal zijn!!.

a. Buitenste zône. 1 M2.

Kruidlaag: (beter: bodemlaag) 50%.

Pita Jonker.

Muurpeper 4.3

Straatgras R.

b. Middelste zône. 1 M2.

Kruidlaag: 10%.

Zandzegge 1.1-2

Moslaag: 90%.

Muurpeper 5.5

Gewoon kruiskruid x.1

Hornbloem x.2

Fakkelgras 1.3

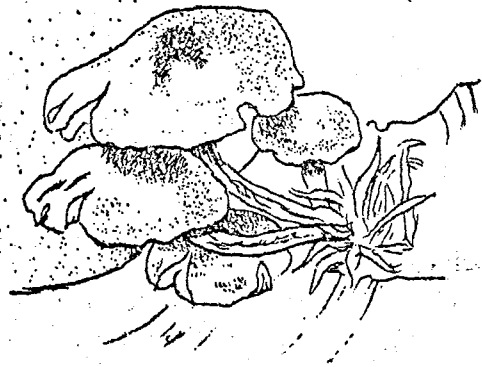
Grote weegbree R

Straatgras x.2

Leeuwentand x.2

Greppelrus x.2

Reigersbek x.2

BESTUURSMEDDELINGEN.

1. Het adres van Han en Victor is voortaan: De Wig, Laan van Soestbergen 27 bis, Utrecht. Tel. 18180.
2. Van de 65 lieden, die wij een convocatie stuurden, hebben 23 nog niets van zich laten horen. Willen ze asjeblief nog even een berichtje sturen? Ook als ze geen lid wensen te worden, zouden we dat heel graag even horen!
3. Voor Petten en Lunteren kwamen flink wat opgaven binnen. 't Is te hopen, dat 't nu van de week maar stevig regent, anders konden de paddenstoelen ons wel eens in de steek laten!...
3. An Haak wacht met smart op de contributie! Denk erom: postrekening 13.500, Girokantoor Gem. Amsterdam. Onder de mededelingen vermelden: bestemd voor H.6121.
4. Voor de ruil-coöperatie-bibliotheek kwamen reeds enkele opgaven binnen. Hartelijk dank! Wie heeft nog vergeten ons te schrijven? Toe, kijk je boekenkast nog eens na, elk brochuretje is welkom!!!! Een "uitleenlijst" met de namen van de eigenaars komt in het December-nummer van Kruipnieuws.
5. De aanvragen om opname-formulieren overtreffen alle verwachtingen. Willen jullie ze nu vooral ook even vlot invullen en terugsturen als je ze aanvraagt??? Dan kunnen we in December met de tabel abeginnen!

Het Bestuur.